

DTP1

(příprava textu pomocí počítače)

Kapitola 1 / Úvod do problematiky

Petr Lobaz, 14. 2. 2013

Pojem DTP

- DeskTop Publishing, příprava publikací na počítači
- většinou význam DTP = předtisková příprava
- obsah předmětu DTP1 – příprava černobílých publikací technického typu

DTP1, přednáška č. 1 – úvod do problematiky

2 / 38

Semestrální práce

- příprava tiskovin odborného charakteru
- maximálně získat 70 bodů
- tři části:
 - kopie letáku (12. 3. 2013) – 5 b
 - příprava dvou nových letáků (4. 4. 2013) – 2 × 15 b
 - příprava brožury (do 9. 5. 2013) – 35 b
- upřesnění témat do 26. 2. 2013
- hodnotí se odborná kvalita; pravopisná kvalita; čitelnost a jazyková kvalita; typografie a grafické zpracování; technická podoba tisku
- při neodevzdání práce do daného termínu **zaniká nárok na získání příslušných bodů**

DTP1, přednáška č. 1 – úvod do problematiky

3 / 38

Zkouška

- tři části
 - test teoretických znalostí až 10 bodů
 - sazba T_EX až 10 bodů
 - sazba WYSIWYG až 10 bodů
- hodnocení
 - 86 – 100 výborně
 - 71 – 85 velmi dobře
 - 50 – 70 dobře

DTP1, přednáška č. 1 – úvod do problematiky

4 / 38

Literatura

- Kočíčka, P.; Blažek, F. *Praktická typografie*.
- Oetiker, T.; et. al. *The Not So Short Introduction to L^AT_EX2 ϵ* .
- Rybička, J. *LaT_EX pro začátečníky*.
- Bann, D. *Polygrafická příručka*.
- Beran, V. *Typografický manuál*.
- Dusong, J., Siegartová, F. *Typografie: Od olova k počítačům*.
- *Adobe InDesign CS?, oficiální výukový kurs*.
- Kopka, H., Daly, P. W. *L^AT_EX: Kompletní průvodce*.
- Olšák, P. *Typografický systém T_EX*.
- Olšák, P. *T_EXbook naruby*.
- Parker, R. C. *Profesionální design v reklamě*.
- Hlavsa, O. *Typographia I, II, III*.
- Knuth, D. E. *Computers & Typesetting I–V*.
- Menhart, O. *Tvorba typografického písma*.
- Muzika, F. *Krásné písmo ve vývoji latinky I, II*.

- velmi doporučené
- pro zájemce
- pro fajnšmekry

Obsah přednášek

- vymezení pojmu DTP, vývoj, tiskový proces
- přehled software a hardware pro DTP
- hladká sazba
- konstrukce dokumentu
- T_EX, L_AT_EX
- speciální sazba
- obrázky, rastrování
- předtisková příprava
- písmo – vývoj, klasifikace, použití, implementace, problematika cizích jazyků
- XML, DocBook, e-book
- exkurze?

Vznik tiskoviny

HRUBÝ PŘEHLED

- autor
- nakladatelství
- prepress (DTP)
- tisk
- dokončovací výroba
- distribuce

Vznik tiskoviny

PŘÍPRAVA MATERIÁLU

- idea vzniku tiskoviny – autor nebo nakladatelství (šéfredaktor, marketing)
- napsání textu – autor
- odborná korektura – redaktor, recenzent
- zpracování korektur – autor
- jazyková korektura – redaktor, korektor
- zpracování korektur – redaktor, autor

Vznik tiskoviny

PŘÍPRAVA MATERIÁLU

- zpracování výtvarného návrhu – grafik, typograf, redaktor, nakladatelství (šéfredaktor, marketing)
- sběr dodatečných materiálů – redaktor, obrazový redaktor
- výroba a příprava obrázků – grafik, fotograf, grafické studio (scan, retuš, barevné korekce)

Vznik tiskoviny

TVORBA PUBLIKACE

- sazba – grafické studio
- interní korektura – redaktor
- autorská korektura – autor, redaktor
- zpracování korektur – grafické studio, redaktor
- **imprimatur**
- příprava podkladů pro tisk (výstupní PDF, archová montáž, výroba makety, nátisků) – grafické studio, prepress studio
- kontrola a případná oprava chyb – grafické studio

Vznik tiskoviny

DOKONČENÍ PROCESU

- tisk – tiskárna, redaktor, grafické studio
- dokončovací výroba (vazba aj.) – specializovaná pracoviště, redaktor, grafické studio
- převzetí a kontrola nákladu
- distribuce

DTP

- DeskTop Publishing, příprava publikace „na stole“
- zásadní rozdíl oproti klasické přípravě v sazárně (horká sazba, fotosazba)
- typicky operace sazba, tvorba a úprava obrázků, předtisková příprava
- **nezaměňovat s „psáním textu“!**

DTP

VÝHODY

- podstatně menší závislost na technologii
- rychlejší zpracování, využití počítače na algoritmicky řešitelné problémy
- rychlejší zanášení úprav
- levnější
- publikaci může pohodlně připravit jeden člověk

DTP

NEVÝHODY

- velká rychlost ⇒ malé časové rezervy ⇒ větší pravděpodobnost chyb
- unifikace tiskovin
- invaze laiků do pozic typografů

Vznik DTP

PŮVODNÍ TECHNOLOGIE

- horká sazba
 - sestavení matrice obrazu stránky, odlití, tisk
- fotosazba (50.–60. léta 20. století)
 - výroba předlohy fotografickým způsobem

PRVNÍ ZMĚNY

- vznik osvitových jednotek, proprietárních systémů pro jejich řízení (70. léta 20. století)
- vznik elektronických písem

Historie DTP

TEX

- 1977, D. E. Knuth
- dávkový systém pro přípravu sazby a písma
- pro přípravu technických a vědeckých publikací
- TEX, Metafont, Computer Modern

DTP

- 1985
- Apple Computer – LaserWriter
- Adobe – PostScript
- Aldus – PageMaker

Historie DTP

ELEKTRONICKÉ PUBLIKOVÁNÍ

- postupně 1993–2010
- formát PDF pro elektronické dokumenty
- přesun obchodních tiskovin na web
- mobilní přístup na internet
- nástup elektronických čteček

Programy pro práci s textem

TEXTOVÉ EDITORY

- komfortní práce s textem po obsahové stránce
- minimální prostředky pro finální vzhled textu
- Emacs, vim, ...

TEXTOVÉ PROCESORY

- zaměřené na psaní textu určeného k tisku
- často menší možnosti než textový editor
- bohaté prostředky pro úpravu vzhledu
- pro nenáročný výstup
- Microsoft Word, OpenOffice Writer, ...

Programy pro práci s textem

DTP SYSTÉMY

- možnost tvorby textu omezená
- rozsáhlé prostředky pro úpravu vzhledu
- prostředky pro přímé nastavení parametrů tisku
- většinou komplikované
- Quark XPress, Adobe InDesign

- současný trend
 - multiplatformní publikování
 - redakční systémy

DTP podle systému práce

DÁVKOVÉ SYSTÉMY

- dokument popsán speciálním jazykem (text a formátovací značky)
- program provede sazbu bez zásahu uživatele
- typické použití
 - sazba dokumentů s pevnou strukturou
 - automatická sazba
 - speciální sazba

DTP podle systému práce

DÁVKOVÉ SYSTÉMY

- výhody
 - při vhodném nasazení významné zrychlení sazby
 - většinou programovatelné ⇒ v principu v nich lze dělat cokoliv
- nevýhody
 - velmi složité na detailní pochopení
 - komplikované zanášení korektur „na poslední chvíli“
- T_EX, DocBook

DTP podle systému práce

WYSIWYG

- What You See Is What You Get
- interaktivní práce s dokumentem
- nejrozšířenější
- typické použití
 - krátké dokumenty, akcidence
 - dokumenty s množstvím obrázků
 - dokumenty s důrazem na výtvarné pojetí

DTP podle systému práce

WYSIWYG

- výhody
 - rychlá práce s vzhledem (nezbytnost při práci zákazník-grafik)
 - vynikající možnost jemného doladění dokumentu
- nevýhody
 - náročnost na hardware
 - nikdy není 100% WYSIWYG
 - snadná tvorba ošklivých dokumentů
 - omezená rozšiřitelnost
- Quark XPress, Adobe InDesign, Adobe PageMaker, Scribus

DTP podle systému práce

HYBRIDNÍ SYSTÉMY

- dávkový systém s WYSIWYG rozhraním nebo WYSIWYG s importními možnostmi, redakční systémy s WYSIWYG prostředím
- nejflexibilnější, nejsložitější, nejdražší
- Arbortext Advanced Print Publisher (dříve Advent 3B2), Tera Digital Publishing GN3, Adobe FrameMaker, BroadVision QuickSilver (dříve Interleaf Publisher)

Kdy nasadit DTP?

- pro většinu textů nemá význam
- kritéria pro rozhodování
 - cena
 - čas zpracování
 - kvalita výstupu
 - složitost dokumentu
 - náklad (riziko chyby)

Hardware pro DTP

- počítač – Macintosh, PC
- monitor
 1. nezávislost barev na úhlu pohledu
 2. stejná kresba a barevnost v celé ploše
 3. jemné podání tmavých tónů (10bitové zpracování)
 4. velký rozsah barev (Adobe RGB), stabilita barev
 5. spíše menší jas (do 100 cd/m²)
 - CRT – měkčí kresba, dobré 1, 3, 5; horší 2, 4
 - kvalitní LCD – dobré 2, 4; horší 1, (3), (5)
- interaktivní zařízení
 - myš
 - tablet – rozměr (malý pro retuš, velký pro kresbu), citlivost, stupně volnosti

Hardware pro DTP

- scanner
 - plochý – CCD
 - bubnový – fotonásobiče (nebo CCD – méně kvalitní) velmi vysoká kvalita, velmi drahý provoz
- digitální zrcadlovka, kvalitní objektivy, externí/studiové blesky, fotografická pozadí
- nástroje pro kalibraci monitoru a tisku
- kalibrované osvětlení studia
- sada barevných vzorníků

Hardware pro DTP

- malonákladové tiskárny
 - barevné pro náhledy
 - černobílé pro korekturní výtisky
 - inkoustové – tisk na různé materiály
 - laserové – malonákladový tisk
- osvitová jednotka + příslušenství
 - výroba filmů pro kontaktní přípravu tiskových forem
 - vysoké rozlišení, různé konstrukce
 - prakticky vytlačeno technologií CTP
- nátisk
 - fotochemický – z filmů (Cromalin, Trumatch)
 - digitální – inkoustová tiskárna

Hardware pro DTP

- CTP (computer to plate)
 - přímá výroba tiskových desek pro ofset
 - většinou přímo v tiskárně – silná vazba na konkrétní tiskový stroj
 - spojeno s archovou montáží, kontrolním tiskem, digitálním nátiskem
 - výhoda umístění v DTP studiu: možnost kontroly správnosti skutečných tiskových forem
 - nevýhoda umístění v DTP studiu: nutnost přípravy desek pro konkrétní tiskový stroj

Software pro DTP

- sazba – Quark XPress, Adobe InDesign
- scan – TWAIN, BinuScan, LinoColor
- úprava bitmapových obrázků
 - Adobe Photoshop, Corel PhotoPaint
- tvorba vektorových obrázků
 - Adobe Illustrator, CorelDraw
- speciální software – OCR, vektorizace, správa dokumentů, ...
- konverzní programy – Adobe Acrobat
- kontrolní programy – Enfocus PitStop
- archová montáž – Preps
- RIP (Raster Image Processor)

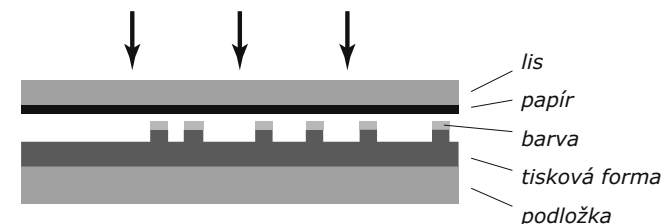
Software pro DTP

- plakátová tvorba
 - Adobe Illustrator, CorelDraw
- malé a středně velké členité publikace
 - Quark XPress, Adobe InDesign
- rozsáhlé publikace, speciální sazba, multiplatformní publikování
 - T_EX, DocBook, FrameMaker, APP, GN3
- obalový design
 - PackEdge

Tiskové technologie

TISK Z VÝŠKY

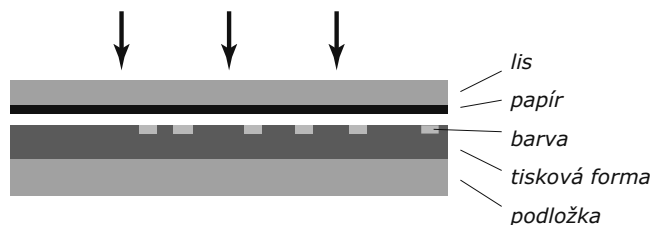
- původní technologie, Johannes Guttenberg
- vznik a rozvoj ve starověku a středověku
- potisk hrubých a speciálních materiálů (PVC)
- knihtisk, flexotisk

Tiskové technologie

TISK Z HLOUBKY

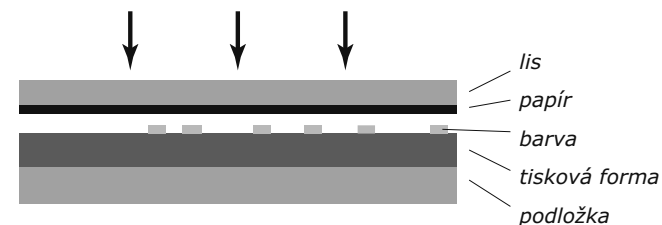
- pro praktické využití Karel Klíč
- tisknou prohlubně
- drahé, výhodné pro velké náklady (statisíce výtisků)
- velmi přesný tisk – ceniny, bankovky
- rotační hlubotisk

Tiskové technologie

TISK Z PLOCHY

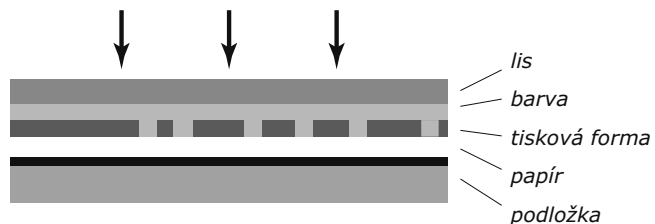
- Alois Senefelder
- místa tisku daná strukturou tiskové formy
- nejpoužívanější, střední náklady
- nepřímý tisk (ofset), světlotisk

Tiskové technologie

PRŮTISK

- potisk křivých ploch
- neprůhledné barvy
- sítotisk

Tiskové technologie

PŘÍMÝ (DIGITÁLNÍ) TISK

- bez tiskové formy
- inkoustový, laserový
- prudký rozvoj, vytlačuje ofset
- malé náklady (až stovky výtisků)
- ve vývoji inkoustový tisk pro střední náklady

Dokončovací výroba

- zušlechťování – laminace, speciální úpravy
- ořez
- výsek
- skládání („falcování“ – 1 nebo několik lomů)
- drážkování („rylování“)
- vkládání
- vazba

Dokončovací výroba

VAZBA

- kombinace vazby „skrz“ a „podél“
- měkká – V1, V2, V3, V4
- tuhá – V8
- speciální – leporela, ...
- spirálová, hřebenová

DTP1

(příprava textu pomocí počítače)

Kapitola 2 / Hladká sazba

Typografie

- umění neviditelnosti

PROČ MÁME TYPOGRAFICKÁ PRAVIDLA?

- zlepšení čitelnosti
- štábní kultura, lepší spolupráce mezi sazeči
- některá pravidla přešla do pravopisu

- veškerá typografická pravidla jsou pouze doporučení
- nedodržení je možné, víme-li, co děláme

Typografie

- základ – písmeno (litera, glyf)
- řazení písmen do slov,
slova do řádků,
řádky do odstavců,
odstavce do plynulého textu
⇒ hladká sazba
- jiná sazba: pořadová, tabulková, matematická,
slovníková, notová, ...

Typografické míry

KLASICKÉ

- americký systém
 - 72 bodů (point, pt) = 1 palec (inch, in, ")
 - 1 pt \approx 0,352 mm
- původní americký
 - 72,27 pt = 1 in
 - nepoužívat!
- Didotův, ...
- použití výhradně u písma nebo tloušťky linek

SI

- používat na všechno ostatní

Písmo

- patkové
- bezpatkové
- kurziva, tučné, zúžené, ...
- účaří, dotažnice
- velikost písma, střední výška
- copyright

- podrobně na konci semestru

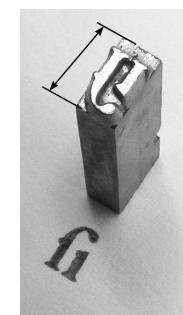
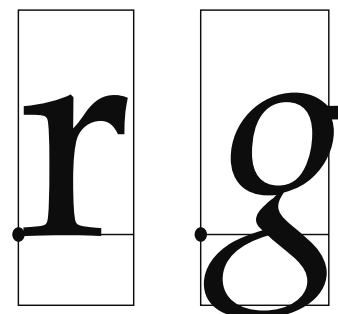
A A A A

a a a a

Aby

Řazení písmen

- velikost písma určená kuželkou (box s počátkem)
- 1 čtverčik – výška kuželky
 - označení „em“

Druhy znaků

- malá písmena (minuskule)
- velká písmena (majuskule, verzálky)
- kapitálky (majuskule kreslené na výšku minuskul)
- číslice (minuskulní, verzálkové)
- slitky (ligatury)
- interpunkční znaménka
- závorky
- speciální znaky
- samostatné akcenty

Druhy znaků

O I 2 3 4 5 6 7 8 9 1 2 3 4 5 6 7 8 9

minuskulní číslice

verzálkové číslice

fi fl ffi ffl Rp ABCDEFGH

ligatury

kapitálky

\$ % § 1/2 ¼ ½ © • ✂

speciální znaky

Řazení písmen

- pro potřeby řazení písmen se čtverčik dělí na 18 nebo 20 dílů
mezipísmenné mezery se často udávají po 1/20 em
- po okrajích glyfu je na kuželce volné místo – nálitky
- při běžném řazení písmen tvoří nálitky mezipísmenné mezery
- pro některá slova či dvojice písmen je třeba mezipísmenné mezery upravit – prostrkání (tracking, kerning)

Řazení písmen

MIMIK VLTAVA *bez vyrovnání*

MIMIK VLTAVA *ruční vyrovnání*

BRATISLAVA *bez vyrovnání*

BRATISLAVA *vyrovnání metrikou*

BRATISLAVA *optické vyrovnání*

Řazení písmen

- kvalitní písma obsahují kerningové páry – definici úpravy prostrkání mezi obvyklými dvojicemi písmen
- pro vyrovnání textu používat
 - kerning z metricky – je-li k dispozici a je-li kvalitní
 - optický kerning – je-li k dispozici algoritmus, pro kombinaci písem
 - ruční vyrovnání – pro nadpisy, náročnou sazbu
- kurzivní korekce

(podběl) (podběl)

Řazení písmen

CELKOVÉ PROSTRKÁNÍ TEXTU

- tracking
- grafický prvek, působí dobře ve verzálkách
- výjimečně vyznačování

Řazení písmen

- kladné prostrkání (loose)
 - zvýraznění, provzdušnění textu
 - rozbíjí plynulost čtení
- záporné prostrkání (tight)
 - zvláštní grafický prvek
 - v odůvodněných případech úprava délky řádku
 - neničí tolik plynulost čtení, mění index zabarvení písma
- při prostrkání se musí často změnit i mezislovní mezera
- pokud možno neprostrkáváme kurzivní řezy

Řazení písmen

Lore modionse magna consetat alis nisisit nit prat, cottonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure illaorero dit, seniama, sustio odo od del ea faccummy nim doleniat la facinci luwptat. Ut lobarpe ostrud minsek eu faccummod tio eros nonummy	Lore modionse magna consetat alis nisisit nit prat, cottonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure illaorero dit, seniama, sustio odo od del ea faccummy nim doleniat la facinci luwptat. Ut lobarpe ostrud minsek eu faccummod tio eros nonummy	Lore modionse magna consetat alis nisisit nit prat, cottonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure illaorero dit, seniama, sustio odo od del ea faccummy nim doleniat la facinci luwptat. Ut lobarpe ostrud minsek eu faccummod tio eros nonummy
---	---	---

záporné prostrkání

normální prostrkání

kladné prostrkání

Řazení písmen

TEXT VERZÁLKAMI

normální prostrkání

TEXT VERZÁLKAMI

*kladné prostrkání,
původní mezislovní mezera*

TEXT VERZÁLKAMI

*kladné prostrkání,
zvětšená mezislovní mezera*

Mezislovní mezery

- typická mezera určená konkrétním písmem
- pro zúžená písma užší, pro rozšířená písma širší
- většinou 1/3 čtverčíku
 - při sazbě většinou v rozmezí 1/4 – 1/2 čtverčíku
- změna mezislovní mezery
 - při úpravě délky řádku (sazba do bloku)
 - při netypické velikosti písma (větší písmo nevyžaduje velké mezislovní mezery)
 - při verzálové sazbě (vhodnější bývají širší mezery)

Mezislovní mezery

mezery v minuskovém textu

TYTÉŽ MEZERY
VE VERZÁLKOVÉM TEXTU

VĚTŠÍ MEZERY
VE VERZÁLKOVÉM TEXTU

Mezislovní mezery

- zúžená sazba působí kompaktněji
rozšířená sazba působí nesoudržně
- druhy mezer
 - rozdělitelné × nerozdělitelné
 - pevné × pružné
 - základní × zúžené × rozšířené
- typické názvy
 - úzká (thin space)
 - vlasová (hair space)
 - tabulková (figure space)
 - půlčtverčík (en space)
 - čtverčík (em space)

Meziřádkové mezery

- zápis např. Palatino 10/12
 - sazba 10bodovým písmem Palatino s rozpalem účaří 12 bodů
- odvození z velikosti kuželky, typicky 120 %
- proklad (leading) typicky 20 %
- menší proklad – kompaktní sazba
 - text soudržný, oko hůře vyhledává následující řádek
- větší proklad
 - opačné vlastnosti
- větší písmo nevyžaduje velký proklad a opačně
- v textu dodržujeme stejný proklad!

Meziřádkové mezery

Lore modionse magna conset
tat alis nisit nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat.
Dui essed tions ausgiam zzri-
ure illaorero dit, seniama,
sustio odo od del ea faccus-
mmy nim doleniat la facinci
luwptat. Ut lobarpe ostrud
minsek eu faccummod tio
eros nonummy

Lore modionse magna conset
tat alis nisit nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat.

Dui essed tions ausgiam zzri-
ure illaorero dit, seniama,
sustio odo od del ea faccus-
mmy nim doleniat la facinci
luwptat. Ut lobarpe ostrud
minsek eu faccummod tio
eros nonummy

Lore modionse magna conset
tat alis nisit nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat.

Dui essed tions ausgiam zzri-
ure illaorero dit, seniama,
sustio odo od del ea faccus-
mmy nim doleniat la facinci
luwptat. Ut lobarpe ostrud
minsek eu faccummod tio
eros nonummy

Garamond 15/15

Garamond 15/18

Garamond 15/22

Meziřádkové mezery

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure illaorero dit, seniama, sustio odo od del ea
faccusmmy nim doleniat la facinci luwptat. Ut lobarpe ostrud minsek eu faccummod tio eros
nonummy

Garamond 15/15

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure illaorero dit, seniama, sustio odo od del ea
faccusmmy nim doleniat la facinci luwptat. Ut lobarpe ostrud minsek eu faccummod tio eros
nonummy

Garamond 15/18

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure illaorero dit, seniama, sustio odo od del ea
faccusmmy nim doleniat la facinci luwptat. Ut lobarpe ostrud minsek eu faccummod tio eros
nonummy

Garamond 15/22

Meziřádkové mezery

REJSTRÁK

- stránkový
 - první a poslední řádek na stránce se kryjí (na listu i na dvojstránce)
- řádkový
 - všechny řádky se kryjí
 - výjimka nadpisy, poznámky apod.
 - tzv. síť účaří
 - vhodné při vícesloupcové sazbě

Meziřádkové mezery

Lor iriureet adip eriusci et, sum aliquis ex exerit wis aliquam incidunt dit at vulputat nim zzzilla facilit nim zzzillam, sed modolent wismodolore commolore te commolor acin ut laore dolor augiame umsandr raesechte feugiate veliquatie mod ming exerit, si te feu feum quip ea feu feuis augait nulluptatie digna augue mincil ut incipsum vulluptat iusciduipis am etumsan el eugait ad et, quat, quisit tie modit in ut prat dignit il iuscin

henim ipit exerostisim doloborem in ver sed dorperat wisi. Lore veniamcortie faccum veliquis ad min hent lore dolent adigna faccum zzzit iurem zzzit iril incil et, vel dolore faccummy

Lor iriureet adip eriusci et, sum aliquis ex exerit wis aliquam incidunt dit at vulputat nim zzzilla facilit nim zzzillam, sed modolent wismodolore commolore te commolor acin ut laore dolor augiame umsandr raesechte feugiate veliquatie mod ming exerit, si te feu feum quip ea feu feuis augait nulluptatie digna augue mincil ut incipsum vulluptat iusciduipis am etumsan el eugait ad et, quat, quisit tie modit in ut prat dignit il iuscin

henim ipit exerostisim doloborem in ver sed dorperat wisi. Lore veniamcortie faccum veliquis ad min hent lore dolent adigna faccum zzzit iurem zzzit iril incil et, vel dolore faccummy

sazba na rejstřík

nepořádná sazba

Odstavec

- základní blok textu
 - obsahově – vyjadřuje ucelenou myšlenku
 - graficky – je oddělen od ostatních odstavců
- dělení textu na odstavce určuje autor
- v odůvodněných případech lze složení odstavců měnit při sazbě (po dohodě s autorem)

Odstavec

PARAMETRY

- délka řádku
 - typicky 40 až 70 znaků
 - větší ⇒ špatná čitelnost
 - menší ⇒ horší grafická úprava a špatná čitelnost
- stupeň písma a meziřádkový proklad
 - souvisí s délkou řádku
 - větší délka řádku se kompenzuje větším prokladem
 - na A4 typická velikost písma 12 pt
- oddělení odstavců
- zarovnání

Odstavec

ZAROVNÁNÍ

- na prapor (levý, pravý)
- na osu
- do bloku (+ zarovnání spodního řádku)
- volné zarovnání (mimoosové)
- vyrovnání se dosahuje
 - změnou mezislovních mezer
 - změnou mezispisemenných mezer
 - deformací znaků (pro speciální písma)
- po sobě následující řádky by měly mít podobné vyrovnání
- problém řek

Odstavec

Lore modionse magna
consed tat alis nisit nit prat,
cotonullaore vent dolore
douisl dos et dolenit vel ut-
pat. Dui essed tions ausgiam
zzriure

na levý prapor

Lore modionse magna
consed tat alis nisit nit prat,
cotonullaore vent dolore
douisl dos et dolenit vel ut-
pat. Dui essed tions ausgiam
zzriure

na osu

Lore modionse magna
consed tat alis nisit nit prat,
cotonullaore vent dolore
douisl dos et dolenit vel ut-
pat. Dui essed tions ausgiam
zzriure

na pravý prapor

Lore modionse magna consed
tat alis nisit nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos
et dolenit vel utpat. Dui
essed tions ausgiam zzriure
illaorero dit, seniama.

Lore modionse magna consed
tat alis nisit nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos
et dolenit vel utpat. Dui
essed tions ausgiam zzriure
illaorero dit, seniama.

Lore modionse magna consed
tat alis nisit nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos
et dolenit vel utpat. Dui
essed tions ausgiam zzri-
ure illaorero dit, seniama.

do bloku

Odstavec

Lore modionse magna consed tat alis nisit
nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos
et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam
zzriure illaorero dit, seniama. Lor adit alit ad
dunt vel utat vel ilit, velenibh eumsan ute
faccumsan hendiati, quisi. Lortie magniam,
quat, core facidunt utate dipis esequam.

Lore modionse magna consed tat alis nisit
nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos
et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam
zzriure illaorero dit, seniama. Lor adit alit ad
dunt vel utat vel ilit, velenibh eumsan ute
faccumsan hendiati, quisi. Lortie magniam,
quat, core facidunt utate dipis esequam.

Lore modionse magna consed tat alis nisit
nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos
et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam
zzriure illaorero dit, seniama. Lor adit alit ad
dunt vel utat vel ilit, velenibh eumsan ute
faccumsan hendiati, quisi. Lortie magniam,
quat, core facidunt utate dipis esequam.

vyrovnání změnou

↘ *mezislovních mezer*

↑ *měřítka znaků*

– *mezispísmenných mezer*

Odstavec

Lore dolor iusci eu facipsum
velestrud do exerci ex exerius
iduis nosto con utpat iuscing
euguerci el ea feuisit lobor
seçtetum dui nostrud eu
facipsum dipis nonsequam
dolorper ipit prat augiat. Ut
ilit alit nullutat lobore tin
henismolore modipsu ciduisit
dolorpero doluptat nim nibh
et adignim ad duipit pratisit
enibh eratue dion vullan er
susi blaorpe ostrud er at,
consequ tisit nisim adipit nos
eçtem dolum vel ea facip ex-
ero dio deliqui erilluptatie.

Lore dolor iusci eu facipsum
velestrud do exerci ex exerius
iduis nosto con utpat iuscing
euguerci el ea feuisit lobor
seçtetum dui nostrud eu
facipsum dipis nonsequam
dolorper ipit prat augiat. Ut
ilit alit nullutat lobore tin
henismolore modipsu ciduisit
dolorpero doluptat nim nibh
et adignim ad duipit pratisit
enibh eratue dion vullan er
susi blaorpe ostrud er at,
consequ tisit nisim adipit nos
eçtem dolum vel ea facip ex-
ero dio deliqui erilluptatie.

řeky

Odstavec

ODDĚLENÍ ODSTAVCŮ

- odstavcová zarážka – 1 až 3 čtverčíky
- východový řádek (poslední řádek odstavce)
 - delší než odstavcová zarážka
 - mezera od pravého okraje větší než odstavcová zarážka
- předsazení – záporná odstavcová zarážka

⌞ Lore et ip et pratumm lenim amet inim el eumy nissis delesenis
adiam endrero odip exeriureet, quis aut iuscipisit, quat wisisim do od ming
eugue; volutpat. Lore mod modio endrem volesse conseçtetum. ⌞

Odstavec

- bez odsazení
 - u sazby na prapor
 - důležitá délka východového řádku
 - někdy se neodsazuje odstavec za nadpisem
- oddělení mezerou před/za odstavcem
 - malá mezera rozbíjí rejstřík, velká bývá moc prázdná
 - někdy prázdný řádek s ornamentem (linka)
- změna levého/pravého okraje sazby
 - sazba poznámky, citace, ...

Odstavec

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lor ip er augue dolore eugait la feugiatis nos nulputet iureet in ero dolore mod delendre dolorti cipit illa faccum quat.

Lorem eum nostrud te et nim quis aliquisl ut irilis niatuer-cil dolore ex elent er at. Ut praesse uamconulput nu.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lor ip er augue dolore eugait la feugiatis nos nulputet iureet in ero dolore mod delendre dolorti cipit illa faccum quat.

Lorem eum nostrud te et nim quis aliquisl ut irilis niatuer-cil dolore ex elent er at. Ut praesse uamconulput nu.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lor ip er augue dolore eugait la feugiatis nos nulputet iureet in ero dolore mod delendre dolorti cipit illa faccum quat.

Lorem eum nostrud te et nim quis aliquisl ut irilis niatuer-cil dolore ex elent er at. Ut praesse uamconulput nu.

bez odsazení

odsazení mezerou

změna okraje

Odstavec

- grafická zarážka
 - odstavec začíná grafickým prvkem
 - speciální – iniciála
 - slovo nebo písmeno
 - vsazená do bloku nebo přesahující obraz
 - písmeno je třeba oddělit od bloku mezírkou
 - v kombinaci s předsazením typické pro pořadovou sazbu
- relativní odsazení
 - odstavce plynulý text, odděleny jen grafickým prvkem/mezerou

Odstavec

► Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore.

► Douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure.

grafický symbol

předsazení a symbol

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure

Lore modionse magna conset tat alis nisit nit prat, cotonullaore vent dolore douisl dos et dolenit vel utpat. Dui essed tions ausgiam zzriure. Lore mod esse er aci bla feugiam, sum velis niat, si. ☞ Lor ad dionsequip elent vel eum ex eliquip eugait velendionse dolobortie feumsandion ut ad ent lobortion euiscil sissenibh eu facilla conset ečtem autem volore dolorero conullandre veli. ☞ Lorero eliscilit et et adiamco sequis nonsed.

iniciála v bloku

iniciála mimo blok

relativní odsazení

Odstavec

PARCHANTY

- neúplný východový řádek jako první řádek stránky (sirotek)
- první řádek odstavce jako poslední řádek stránky (vdova)
- mimořádně nepěkné v kombinaci s nadpisy

Lor sendrer sit lan vullut iriustio eum
quisi blam nulla am iusto ea consendipis
delis amet, sustion equipit autpatinibh
et wisl utpat. Ut ipis aliquat aut aut ut
er alis exeril inim ing ex ese magnit la
amet vel iuscidunt nim quatincil dolor
sed et diamet, quat lupat. Duis euis exer
sequatum dolenim nullaor ercipit, cor
aliquipisis accum dolesto

Questo

Dosequis et lupatatem velendr etumsan

verciduis aliquis aut ip eumy nostrud
magna at. Ut irit eros do essim
zzriuscidunt lor sim aliquis smolor ipisi
te tionsed dionullan esto odolorero ent
nonulla consendre doloreet adio odignit
lorpero od mod molore dolobor raesto
Ut nim zzrilisit nostin eu faciliquare
dolesto exer summy nonsequat, quissim
duipsum dolum delenis nonse magna ad
ero estionulla feuisim del ullutpatet lupat
alis nis dunt atumsandreet augiam, quisi.
Lorercilis nullupt tueriure delit illandion

hendre vullaorem zzrillupat.

Caramba!

Quamconse el iriure vullam do commodo
obore dipiscip umsandiati praestio del
dolobor adionullan utatum nonummolore
faci blamet et incil exercilis aliquissit
eummodi nisim dolortis del utpat. Ut
velit vel iure dolorti cincii eugait volor sim
vent at. Duis acillum vulputem zzril ex
euis ea commy nibh ex esed tat, volum at
utatin Loreet, velit lore miniamet aut ero

Dělení

- ve slovech × mezi slovy
- ruční × automatické
- podle gramatiky příslušného jazyka,
ale s typografickými výjimkami

Dělení

DĚLENÍ VE SLOVECH

- na hranici jazykových jednotek (předpona, kmen, přípona)
- na hranici slabik
- nedělíme v dvojhlásce
- dělení ve spojovníku – bude-/-li
- na konci řádku i na začátku následujícího alespoň tři znaky
- nejvýše tři dělení po sobě
- nedělíme při nechtěném vzniku jiného významu (knihovna, nádržka, sekunda)
- v některých jazycích se při dělení mění podoba slova!

Dělení

DĚLENÍ MEZI SLOVY

- nedělíme mezi jednopísmennou předložkou a slovem
- pokud možno nedělíme ani mezi jednoslabičnou předložkou a slovem
- nedělíme v datu, čísle, mezi číslem a jednotkou, ve zkratce, mezi titulem a jménem
- nedělíme při výskytu stejných slov nad sebou
- v sazbě na prapor a na osu dělíme dle významu a kvůli siluetě

Dělení

Mezinárodní filmový
festival v Cannes

Mezinárodní
filmový
festival
v Cannes

Mezinárodní
filmový
festival v Cannes

Mezinárodní
filmový festival
v Cannes

Dělení

POSTELE
PRO HOSTY S MATRACÍ

KLUB PŘÁTEL
HUDBY LIPTÁKOV

POSTELE PRO HOSTY
S MATRACÍ

KLUB PŘÁTEL HUDBY
LIPTÁKOV

POSTELE PRO HOSTY
s matrací

Klub přátel hudby
LIPTÁKOV

Dělení

ALGORITMUS ŘÁDKOVÉHO ZLOMU

- jednoduchý
 - postup po řádcích, žravý algoritmus
 - upřednostňuje stažení před roztažením
 - upřednostňuje zlom bez dělení slov
- inteligentní
 - optimalizace mezer v celém odstavci
 - T_EX, InDesign
- výhody × nevýhody
 - jednoduchý: rychlejší, předvídatelný
 - inteligentní: ne tak rychlý, drobná změna vyvolá lavinu změn

Sazba

TEČKA .

- sazba na konci věty, neodděluje se mezerou
- za tečkou běžná mezera
- nesází se za nadpisem, popiskem obrázku
- na konci věty jen jedna tečka:
Výrobce je firma Umyvadla, s. r. o.
- označení řadových číslovek
80. léta (ne 80-tá!)
- výjimky
19.30 hodin, kapitola 2.5.2
soubor pokus.txt, adresa www.imdb.com
verze 1.5

Sazba

ČÁRKA ,

- sazba za slovo, následuje mezera
- použití viz Pravidla českého pravopisu
- pozor na přístavky!
Výrobek vzniknul ve spolupráci Škoda, a.s., s naší firmou.

Sazba

OTAZNÍK, VYKŘIČNÍK ?!

- od předchozího textu se neodděluje mezerou (nálitek)
- za znaménkem mezera
- v případě několika znamének sazba bez mezer:
To je ono!!!
Na zkoušku přišli tři (!) studenti.
„Myslíte?“

Sazba

STŘEDNÍK, DVOJTEČKA ;:

- sazba jako vykřičník, otazník
- zvláštní použití středníku: náhrada čárky ve výčtu
Výsledky jsou 1,5; 3,14; 5.
- ostatní použití viz Pravidla českého pravopisu
- výjimka v sazbě
Zápas skončil 3:2.

Sazba

VÝPUSTKA ...

- speciální znak – ..., tři tečky – ...
- sazba k předchozímu výrazu bez mezery
...něco začíná a něco končí...
Jestli nebudeš zticha, tak...
- sazba s mezerou jen v případě výčtu
To máte hřebíky, latě, vruty, spojky, ...
- sazba více teček jen v případě neúplného výrazu
(potom počet teček má být přesný)
Je to hnědé a leze to na laně. Co je to? J....!

Sazba

UVOZOVKY

- v češtině „text“, zřídka francouzské »text«
(v angličtině “text”, ve francouzštině «text»)
- sazba těsně k výrazu
- znak " užíváme jen pro palce
- kombinace uvozovek – běžné, jednoduché, francouzské
- nepoužíváme ve výčtech
víno červené
" bílé
" růžové
" šumivé
" fortifikované

Sazba

SPOJOVNÍK -

- sazba bez mezer
- spojení výrazu
česko-anglický slovník
Marlen Jelinková-Cimrmanová
Plzeň-sever, Praha 2-Vinohrady
www.pepino-condom.cz
nebude-li pršet
n-tice (ale 16bitový)

Sazba

POMLČKA -

- 1/2 čtverčíku –, čtverčík —, někdy 3/4 čtverčíku –
- interpunkce – oddělení mezerou
– nesmí vyjít na začátek řádku
Takto – a ne jinak – se sází pomlčka.
- náhrada předložky nebo spojky
– sazba bez mezer, resp. s vyrovnáním
– při dělení nutno opsat slovy
v letech 1999–2003, trasa Praha–Plzeň
poměr cena–výkon

Sazba

- zkrácená sazba cen
– pouze při označení měny před číslem, nebo je-li
měna vynechána
utopenec Kč 30,- špatně:
pivo stojí 20,- rum stojí 25
rohlík stojí 2 Kč zelená stojí 25,- Kč
- opakovací znaménko, grafický prvek
(výčty, rejstříky, ...)

Sazba

MINUS –

- podobné pomlčce
- výška a tloušťka odpovídá znaménku +

jedna – dvě

– 3 + 1 – 2

minus

pomlčka

Sazba

STUPEŇ °

- kroužek, nikoliv „o“ v pozici exponentu
- sazba mezery podle významu
- mezera normální nebo 1/4 čtverčíku
 - 40 °C (čtyřicet stupňů Celsia)
 - 40° horko (čtyřicetistupňové horko)
 - 12° pivo (dvanáctistupňové pivo)
 - 60 ° (šedesát stupňů)
 - 5°15'20" (pět stupňů, patnáct minut a dvacet vteřin)

Sazba

PROCENTO, PROMILE ‰‰

- sazba jako u stupňů
- mezera normální nebo 1/4 čtverčíku
 - 5% chyba (pětiprocentní chyba)
 - chyba 5 ‰ (chyba pět procent)

Sazba

ZÁVORKY

- většinou kulaté (), pro výslovnost hranaté [], v matematice i složené {} a jiné
- přisazují se bez mezer
 - Správně se závorky (v textu) sázejí těsně.

Sazba

ČÍSLA

- v textu (beletrii) vyjadřujeme pokud možno slovně
Vešli dva lyžaři. špatně: Vešli 2 lyžaři.
Minulý víkend tu bylo 396 lyžařů.
- číslicí by neměla začínat věta
nevhodně: 1. května jsme tu nebyli.
lépe: Dne 1. května jsme tu nebyli.
Nebyli jsme tu 1. května.
- řády oddělujeme úzkou mezerou (šířky des. čárky)
133 380 966,256 25
výjimka: v roce 1930

Sazba

- spojení číslic a slov
formát A4, 32krát, 5pásmový
- datum – mezera 1/4 čtverčíku
1. dubna 2005
1. 4. 2005
- čas
Vlak odjíždí v 16.30 h.
Vlak odjíždí v 16 h 30 min.
Vlak odjíždí v 16 hod. 30 min.
Doběhl v čase 2:56,30.

Sazba

ZKRATKY

- nutnost dodržet kodifikovaný způsob sazby
(velká písmena, členění)
Bc. Mgr. Ing. CSc. DrSc. doc. prof. JUDr. MUDr. RNDr.
PaedDr. PhDr. Ph.D.
- v neoficiálním použití titul malým písmenem
Navštívili nás dr. Nový a ing. Černý.
(nepíšeme Navštívili nás RNDr. Nový, CSc.,
a Ing. Černý, Ph.D.)
- další zkratky
ap. apod. č. čp. fa (fy, fě, fou) hi-fi (Hi-Fi) p. pí sl.
dag kg kHz

Sazba

- „viz“ není zkratka
- větu nezačínáme zkratkou

Vyznačování

- upozornění na určitou část textu
- nemělo by narušovat plynulost čtení
- střídme
- čím méně druhů vyznačování, tím lépe
- kurziva
 - základní typ vyznačování
 - pro beletrii nejlepší
- polotučné písmo
 - výrazné upoutání pozornosti
 - na delším úseku textu ztrácí účinnost
 - nekombinovat tučné a polotučné písmo
 - vhodné pro slovníky, seznamy apod.

Vyznačování

Lore modionse magna conset
tat alis *nisit* nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat. Dui essed
tions ausgiam zzriure.

*Lor ip er augue dolore eugait la
feugiatis nos nulputet iureet in
ero dolore mod delendre dolorti
cipit illa faccum quat.*

Lorem eum nostrud te et nim
quis aliquisl ut irilis niatuer-
cil dolore ex elent er at. Ut
praesse uamconulput nu.

Lore modionse magna conset
tat alis **nisit** nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat. Dui essed
tions ausgiam zzriure.

Lor ip er augue dolore eugait
la feugiatis nos nulputet iu-
reet in ero dolore mod delen-
dre dolorti cipit illa faccum
quat.

Lorem eum nostrud te et nim
quis aliquisl ut irilis niatuer-
cil dolore ex elent er at. Ut
praesse uamconulput nu.

Lore modionse magna conset
tat alis nisit nit prat, cotonul-
laore vent dolore douisl dos et
dolenit vel utpat. Dui essed
tions ausgiam zzriure.

**Lor ip er augue dolore
eugait la feugiatis nos nul-
putet iureet in ero dolore
mod delendre dolorti cipit
illa faccum quat.**

Lorem eum nostrud te et nim
quis aliquisl ut irilis niatuer-
cil dolore ex elent er at. Ut
praesse uamconulput nu.

vhodné

použitelné

nehodné

Vyznačování

- kapitálky
 - vlastnosti podobné kurzivě
 - nezvyklé – u slavnostních textů nebo jako doplňkové vyznačování
- jiné kresebné varianty písma
 - z nouze ctnost
 - většinou nedopadá dobře
- podtržení
 - ruší obraz písma, linka na sebe strhává pozornost
 - používáme jen ve výtvarně odůvodněných případech

Vyznačování

- barevné odlišení
 - technicky komplikované
 - dražší než jednobarevná sazba
 - efektní ⇒ nutná velká opatrnost
- prostrkání
 - ruší tok textu
 - používáme jen ve výtvarně odůvodněných případech
- odlišné písmo
 - pozor na stejný charakter písma
 - vhodné pro technickou literaturu, slovníky

CO JE S VAŠÍM DUCHEM, DUŠÍ A FYZICKÝM TĚLEM ???

„DNEŠNÍM OBJEVOVÁNÍM NÁS, VESMÍRNÝCH LIDÍ,
OBJEVUJETE SEBE SAMA, VÁŠ NEGATIVNÍ LOUTKOVÝ
OVLÁDACÍ STAV, OBJEVUJETE TO DUCHOVNÍ CESTOU
– PRACÍ SVĚTELNOU NEZIŠTNOU POMOCI BLIŽNÍM SVÝM,
SKRZE ZMĚNU SEBE SAMA, VYSVOBOZENÍ A NÁVRAT
DOMŮ, DO PRAVÉHO STVOŘENÍ, VAŠEHO JEDINÉHO
SKUTEČNÉHO DOMOVA LÁSKY.“

Nevhodné využití vyznačování. Zdroj: www.vesmirnilide.cz

DTP1

(příprava textu pomocí počítače)

Kapitola 3 / Hladká sazba podruhé

Petr Lobaz, 28. 2. 2013

Vyznačování

KOMBINACE VYZNAČOVÁNÍ

- je nutné promyslet předem, jaké kombinace se mohou vyskytnout
- nejlepší je text formulovat tak, aby ke kombinaci nedocházelo

Nějaký text. Tato věta je důležitá, zejména toto slovo.

VYZNAČOVÁNÍ A INTERPUNKCE

- interpunkci zvýrazňujeme, patří-li do zvýrazňovaného textu

*V kinech běží filmy *Solaris*, *Svět zítřka* a *Paříž, Texas*.*

Čeština a typografie

- jazyková pravidla nadřazena typografickým
- typografická pravidla často přísnější (jednotné užívání dublet, mezerování apod.)
- sazeč je odborník, ale pravdu má zákazník

Zdroje informací

- Pravidla českého pravopisu
- Slovník spisovné češtiny
- Slovník cizích slov, oborové normy
- Příruční mluvnice češtiny, Tezaurus jazyka českého

- Jazyková poradna Ústavu pro jazyk český
<http://www.ujc.cas.cz/jazykova-poradna/porfaq.html>
- Internetová jazyková příručka
<http://prirucka.ujc.cas.cz/>
- Příruční slovník jazyka českého
<http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php>
- Slovník spisovného jazyka českého online
<http://ssjc.ujc.cas.cz/>

Jazykové potíže

PRAVOPIS

- důležitý, ale ne nejdůležitější
- jazyková korektura
 - Skici pana Máci s barevnými táci.
 - Skici pana Máci s barevnými tácy.
 - Skici pana Mácy s barevnými táci.
 - Skici pana Mácy s barevnými tácy.
 - Skicy pana Máci s barevnými táci.
 - Skicy pana Máci s barevnými tácy.
 - Skicy pana Mácy s barevnými táci.
 - Skicy pana Mácy s barevnými tácy.

Jazykové potíže

PSANÍ SLOV

- viz Pravidla českého pravopisu
- časté chyby
 - výjimka × vyjímat, tip × typ, dceřiný
- přídavná jména účelová a procesuální
 - kropicí × kropící
- dublety – řádek i řádka

SKLOŇOVÁNÍ

- časté chyby
 - mě × mně, ji × jí,
 - abych – abys (aby ses) – abyste – abychom

Jazykové potíže

ODVOZOVÁNÍ PŘÍPONAMI

- -ovský
 - vyhrazeno pro odvozeniny z vlastních jmen
 - psaní s malým písmenem
 - euklidovská geometrie × Euklidova geometrie
- -ový
 - běžné odvozování (webový prohlížeč)

PŘÍDAVNÁ JMÉNA Z ČÍSLOVEK

- 32bitový mikroprocesor (ale 32 bitů)
- jiný správný způsob zápisu neexistuje

Jazykové potíže

ČÁRKA

- změna významu věty
Chaplinův první film, se známou postavou tuláka, byl pochopitelně němý.
Chaplinův první film se známou postavou tuláka byl pochopitelně němý.
- oddělování vedlejších vět
Myslím, že toho mám dost a že půjdu pryč.
- spojení slučovací a jiné
Půjdeme do kina nebo do divadla?
Půjdeme do kina, nebo do divadla?
- častá chyba: Fidlovačka aneb... píšeme bez čárky

Jazykové potíže

VELKÁ PÍSMENA

- respektujeme pravidla českého pravopisu
- závazné psaní titulů, fyzikálních jednotek, zkratek
Ph.D. kWh OSN StB

CIZÍ SLOVA

- respektujeme význam, nepřetváříme, užíváme střídme nejoptimálnější
vystavený exponát, fullservisové služby
odprezentovat
compiler = překladač, interface = rozhraní

Jazykové potíže

VOLBA SLOV

- spisovná × nespisovná (abychom × aby jsme)
- knižní × hovorová (kupuji × kupuju)
- domácí × přejatá (banking × bankovníctví)
- slang × odborná (šťancna × výseková forma)
- volba závisí na poslání textu a typickém čtenáři
- omyl přejatý z angličtiny –
slova dlouhá = méně srozumitelná

Jazykové potíže

SLOVOSLED

- zdůraznění části věty
- postupujeme od známého k neznámému
Předmětům a službám, které uspokojují lidské potřeby, říkáme statky. Směna spočívá ve výměně statků za jiné statky.
Předmětům a službám, které uspokojují lidské potřeby, říkáme statky. Výměna statků za statky jiné se nazývá směna.
- odstranění zeugmatu
Smí se nastupovat a vystupovat z tramvaje.
Smí se nastupovat do tramvaje a vystupovat z ní.

Jazykové potíže

VAZBY

- Nezaměstnanost hrozí především lidem s nízkou kvalifikací a vzděláním.
Nezaměstnanost hrozí především lidem s nízkou kvalifikací a nízkým vzděláním.
- ČNB je odpovědná za monetární politiku, kterou ovlivňuje množství peněz v oběhu.
? ČNB je odpovědná za monetární politiku, pomocí které ovlivňuje množství peněz v oběhu.
? ČNB je odpovědná za monetární politiku.
Tu ovlivňuje množství peněz v oběhu.

Jazykové potíže

DÉLKA VĚT A ODSTAVCŮ

- dlouhé úseky ⇒ ztráta pozornosti
- krátké úseky ⇒ tříštění soustředění

STYL

- jednoduché konstrukce, významová slovesa, české vazby
provádět úklid = uklízet
objekt mající vlastnosti = objekt s vlastnostmi
z tohoto důvodu = proto

Sazba cizích jazyků

DĚLENÍ JAZYKŮ

- z hlediska typografie dělíme podle písma:
 - latinková písma
 - nelatinková písma pravosměrná (slovanská, řecká)
 - nelatinková písma levosměrná (orientální)
 - exotická písma
- rozdíly podle jazyka i oblasti
(britská × americká typografie)

Sazba cizích jazyků

AKCENTY

- druhy i tvar dané jazykem
- některé běžné akcenty:

á čárka (acute)	à obrácená čárka (grave)
â stříška (circumflex)	ä přehláska (dieresis)
ā vodorovná čárka (macron)	ă oblouček (breve)
å kroužek (ring)	ã tilda (tilde)
ű dvě čárky (hungarumlaut)	č háček (caron)
ť klička (caron)	Ꞥ klička (commaaccent)
ğ tečka (dotaccent)	ø šikmá čára (slash)
ę obrácený háček (ogonek)	ç sedila (cedille)

